

Overal waar het kan een groenbemester

Maatschap Sturm uit Ens laat geen mogelijkheid onbenut om groenbemesters te telen. Een deel van de groenbemesters blijft staan tot het voorjaar. En ook na late rooigewassen komt de zaaicombinatie nog in actie. “Onze organische stofbalans is zeer positief. Groen land is beter dan zwart land.” Het is de stellige overtuiging van Koos, Gijs en Max Sturm uit Ens.

Tekst: Anko Postma

Voor ons interview voert Max het woord namens de maatschap waar ook moeder Jozefien deel van uitmaakt. Aan de Zwijnsweg (en omstreken) heeft de maatschap 165 ha. onder de ploeg met grond variërend van 17 tot 30% afslibbaar. Naast een derde graan (winterarwe, wintergerst en zomertarwe) en een derde consumptieaardappelen wordt het laatste derde deel van bouwplan ingevuld met zaauien, winterpeen, witlof, tulp en suikerbieten. Afgelopen seizoen volgde na de hoofdteelt op maar liefst 86 ha. nog een groenbemester. Max raadpleegt zijn telefoon voor de exacte verdeling: 50 hectare gele mosterd na de granen, 15 ha. gele mosterd na de zaauien, 13 ha winterrogge na het vroegste deel van de consumptieaardappelen en het ATR-pootgoed en tenslotte 5 ha. grasklaver na de tulpen. “O ja, en na de consumptieaardappelen en de suikerbieten komt 30 hectare wintergraan, dus die hectares gaan ook groen de winter in”, vult Max aan.

Stikstof binden en grond bedekken

Gevraagd naar het waarom van het hoge percentage groenbemesters somt Max vlot een aantal redenen op. “Stikstof vastleggen is voor ons een belangrijk argument. Na alle granen, uien, de tulpen en de consumptieaardappelen rijden we jaarlijks 20 ton geitenmest per hectare uit. Via de groenbemesters tillen we een flink deel van de mineralen de winter over. We voeren trouwens wel al ons stro af omdat er via de geitenmest ook al veel stro terugkomt. Voor een deel is dat ons eigen stro. Maar als we ook nog al het stro zouden hakselen, wordt het volgens ons iets te veel voor de verteringsprocessen. En voor de organische stofbalans hoeft het ook niet, die valt al heel positief uit met de geitenmest en al die groenbemesters. Want organische stof aanvoer is uiteraard ook een belangrijke reden waarom we groenbemesters zaaien.”

Ook grondbedekking met alle bijbehorende effecten speelt een rol. “Op de lichtere gronden voorkomt een groenbemestingsgewas verslemping”, vervolgt Max. “Ook helpt het om onkruid te onderdrukken en zorgt het voor een stevigere en drogere toplaag. Daar profiteer je weer van bij het ploegen door meer tractie.” Bodemverbetering is soms ook een argument voor de inzet van groenbemesters. Sturm licht toe: “Wij hebben een aantal percelen met nog vrij weinig bodemleven en een matige structuur. Laatst nog een perceel waar de witlof en de peen heel laat waren geoogst. Daar zetten we dan bewust een korte teelt na, bijvoorbeeld zomergerst, zodat we de grond na de oogst onder goede omstandigheden kunnen bewerken en er nog een goede groenbemester kan groeien.”

Bewuste keuze groenbemesters

Bij elke hoofdteelt kiest de maatschap een geschikte groenbemester en dat leidt tot flink wat variatie. Max: “Het tulpenland komt het eerst vrij en daar zaaien we grasklaver in. Dat is geschikt voor vroege zaai en het legt veel stikstof vast. Maar het is wel even zoeken wat de beste combinatie is. Omdat we dit jaar pas vrij laat konden zaaien hadden we gekozen voor Italiaans raaigras maar dat overwoekerde alles. Volgend jaar doen we weer Engels raaigras; daarin komt de klaver beter tot z'n recht.” Overigens streeft maatschap Sturm er naar om niet te veel grasgroenbemesters in het bouwplan op te nemen. “We telen al veel graan en dan loop je meer kans op Meloïdogyne hapla.”

De winterrogge is favoriet als groenbemester na de consumptieaardappelen. “Dat geeft ook bij late zaai nog een flinke massa”, verklaart Max. Met afstand de grootste groenbemester op de percelen van Sturm is de gele mosterd die wordt geteeld na de granen,

het ATR pootgoed en de uien. Behalve de resistenties dankt dit gewas z'n populariteit bij de maatschap vooral aan z'n boervriendelijke eigenschappen. Max: “Gele mosterd groeit makkelijk weg en onderdrukt graanopslag. Dat vinden wij een voordeel. Als het gemaaid of geklepeld moet worden, gaat dat makkelijker dan bij bladrammenas. Je kunt het prima onderploegen zonder voorscharen en het geeft geen problematische opslag.” Maatschap Sturm is de afgelopen jaren wel wat kritischer geworden op mengsels van groenbemesters. Max noemt een voorbeeld: “We hebben een paar seizoenen gewerkt met een mengsel waar Japanse haver in zat. Maar toen we hoorden dat dat een waardplant is voor fusarium in uien zijn we daar mee gestopt.”

Capaciteit bij zaaien

Met de grote oppervlaktes groenbemesters die de maatschap teelt, is capaciteit bij het zaaien een factor van belang. De ondernemers hebben daar hun eigen systeem voor gevonden. Tegenwoordig worden percelen na de oogst eerst diagonaal losgetrokken met een 4.5 meter brede bouwvoorlichter en daarna ingezaaid met een 3 meter brede schijveneg met opgebouwde zaaibak. “Voor het zaaien van de groenbemesters is dat een geniale combinatie”, zegt Sturm enthousiast. “Het werkt mooier dan met de graanzaaicombinatie die we vroeger gebruikten. We halen nu een capaciteit van 3 hectare per uur.” Na het maaidorsen van de gerst laten de akkerbouwers soms wat tijd verstrijken tussen de eerste en de tweede bewerking. “Dan kan de opslag kiemen en die wordt daarna met de schijveneg weer mooi ondergewerkt”, licht Max toe.

Overigens is de groundbewerking bij de zaai van de groenbemesters voor de Sturms niet de hoofdgroundbewerking, zoals sommige akkerbouwers tegenwoordig wel doen. “Nee, wij ploegen nog best veel”, vertelt Max. “In principe ploegen we het land boven

de 25% afslibbaar, en dat is het meeste, in de herfst. “Het lichtere land is voor het voorjaar. En daar laten we groenbemesters ook zo lang mogelijk staan om verslemping te voorkomen.” Bij wijze van experiment hebben de akkerbouwers dit voorjaar ook een stuk land met winterrogge groenbemester omgelegd met een ekoploeg met ondergrondwoelers. “Dat ging eigenlijk erg mooi”, vertelt Sturm. “Dat perceel was erg geschikt. We hebben eerst 25 m3 drijfmest over de rogge gereden, daarna met de schijveneg bewerkt en het ondergeploegd op 18 cm.” Omdat niet alle percelen even geschikt zijn voor ekoploegen zou de maatschap ook de gangbare ploeg moeten houden. “Maar wij vragen ons af of twee ploegen economisch verantwoord is. Daarom stellen we de investering nu nog uit; in sommige gevallen huren we nu een ekoploeg van de buurman.” Het experiment tekent de zoektocht van de ondernemers. “We hebben onderling regelmatig discussie over het beste moment voor het ploegen”, lacht Max. “De omstandigheden zijn immers elk jaar anders en het effect van het ploegmoment is ook niet altijd hetzelfde.”

Groenbemester vernietigen

De Sturms laten hun keuze voor een groenbemester niet afhangen van het toekomstige tijdstip van onderwerken. Of ze de groenbemester dan nog moeten voorbereiden verschilt per soort. “Grasklaver spuiten we meestal dood”, meldt Max. “Dat is vooral voor de klaver, daar kun je flink rommel van krijgen. Aan de winterrogge doen we helemaal niets en de mosterd klepelen we alleen als het te lang is geworden. Maar als het klein is, zetten we er meteen de ploeg in.” De Sturms ploegen trouwens zo veel mogelijk zonder voorscharen. Aan het eind van het interview schuift vader Koos nog even aan. “Ik deed vroeger ook al veel met groenbemesters”, vertelt hij. “Maar nooit na de consumptieaardappelen. Dat is echt de inbreng van Gijs en Max geweest.” En zo geven de broers een goede traditie een mooi vervolg.